

ปลูกจิตสำนึกจากโครงการ

"ค่ายพัฒนาจิตสำนึกคุณธรรม จริยธรรมและบริการสังคม"

(ตอนจบ)

น.อ.หญิง นงเยาว์ ศิริสนธิ

นายทหารปฏิบัติการประจำ รร.นร.

ตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอความเป็นมาในการจัดทำโครงการ ค่ายพัฒนาจิตสำนึกคุณธรรม จริยธรรม และบริการสังคม "รุ่นที่ ๑ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๒" (๓ - ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๒) ณ วัด อโศการามและมูลนิธิวิริยพัฒนาเสนาธิการ จังหวัดสมุทรปราการ ในวารสารโรงเรียนนายเรือ ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๒) ไปแล้วนั้น ในครั้งนี้ผู้เขียนจะนำเสนอเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงาน ตามโครงการดังกล่าว ซึ่งได้รับการอนุมัติจากโรงเรียนนายเรือให้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ ๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๓

การประเมินโครงการในครั้งนี้ ผู้เขียนใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam and others, 1971) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision model) เป็นกรอบในการประเมิน ประกอบด้วย การประเมิน ๔ ลักษณะ ได้แก่

๑. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการ ความจำเป็นเพื่อจัดทำโครงการหรือจัดลำดับความสำคัญของโครงการและการกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการ ต่าง ๆ การประเมินสภาพแวดล้อม ทำได้โดยการศึกษาอิทธิพลหรือแรงกดดันต่าง ๆ ของสิ่งภายนอก โครงการว่ามีผลกระทบต่อโครงการหรือไม่อย่างไร หรืออาจประเมินโครงการโดยการเปรียบเทียบ วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการว่าสอดคล้องกับความจำเป็นตามนโยบายหรือปรัชญาของ สถาบันหรือไม่

๒. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินว่าปัจจัยที่เราต้องการมี อะไรบ้าง เพียงพอหรือไม่ ภายใต้ปัจจัยนี้มีโปรแกรมหรือทางเลือกใดที่เราควรดำเนินการเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของโครงการ หรือถ้าประเมินโครงการที่ดำเนินการไปแล้ว ผลจากการประเมินปัจจัยจะให้ คำตอบว่าการประเมินโครงการที่ทำไปนั้น ได้ดำเนินไปตามแผนที่เหมาะสมหรือไม่ ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ เพียงพอหรือไม่

๓. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินว่าได้นำโครงการไป ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดหรือไม่ การประเมินกระบวนการทำได้ ๒ ลักษณะ คือ มีการประเมินก่อนการ นำไปปฏิบัติจริง และการประเมินกระบวนการขณะปฏิบัติอยู่โดยสังเกตอย่างมีส่วนร่วม จะช่วยให้ได้ ข้อมูลที่มีประโยชน์ นำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการดำเนินโครงการได้อย่างเหมาะสม

๔. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่ได้ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งอาจทำได้ทันทีที่โครงการสิ้นสุดลง การประเมินผลผลิตช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการรับรอง การล้มเลิกหรือการปรับขยายโครงการถ้าจะทำต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเรื่องการประเมินโครงการค่าพัฒนาจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และบริการสังคม แบ่งเป็น ๓ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นการสอบถามความคิดเห็นของ นักเรียนนายเรือที่มีต่อโครงการใน ๔ ด้าน ดังนี้

๒.๑ ด้านบริบท (Context) ของโครงการ จำนวน ๕ ข้อ

๒.๒ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการ จำนวน ๑๑ ข้อ

๒.๓ ด้านกระบวนการบริหาร (Process) ของโครงการ จำนวน ๙ ข้อ

๒.๔ ด้านผลผลิต (Product) ของโครงการ จำนวน ๘ ข้อ

แบบสอบถามความคิดเห็นทั้ง ๔ ด้านนี้ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท โดยให้นำหน้าหาคะแนนแต่ละระดับความคิดเห็นดังนี้

ระดับมากที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ ๕

ระดับมาก ให้คะแนนเท่ากับ ๔

ระดับปานกลาง ให้คะแนนเท่ากับ ๓

ระดับน้อย ให้คะแนนเท่ากับ ๒

ระดับน้อยที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ ๑

ข้อมูลคะแนนจากแบบสอบถาม นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ และมีเกณฑ์ในการแปลผลจากค่าเฉลี่ยดังนี้

๔.๕๐ – ๕.๐๐ มีความเห็นด้วยในระดับ มากที่สุด

๓.๕๐ – ๔.๔๙ มีความเห็นด้วยในระดับ มาก

๒.๕๐ – ๓.๔๙ มีความเห็นด้วยในระดับ ปานกลาง

๑.๕๐ – ๒.๔๙ มีความเห็นด้วยในระดับ น้อย

๑.๐๐ – ๑.๔๙ มีความเห็นด้วยในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นข้อที่ให้แสดงความคิดเห็นในลักษณะการเติมคำตอบ แบ่งเป็น ๔ หัวข้อ ดังนี้

๓.๑ ข้อดีหรือจุดเด่นที่พบ (กรุณาตอบมา ๑ ข้อ)

๓.๒ ปัญหา/อุปสรรคและข้อขัดข้อง

๓.๓ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อการพัฒนา

๓.๔ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ของผู้เข้าร่วมโครงการโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในภาพรวม เป็นรายด้านและเป็นรายข้อ สรุปได้ดังนี้

๑. ในภาพรวม โครงการนี้เป็นโครงการที่ดี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๕๒$)
๒. ด้านบริบท (Context) ของโครงการเกี่ยวกับหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ นักเรียนนายเรือมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = ๓.๔๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อหลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับปณิธานของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือข้อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความชัดเจนเหมาะสม และข้อกิจกรรมที่จัดไว้ในโครงการมีความเหมาะสมสามารถพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนตามลำดับ
๓. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ของโครงการ เกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ พาหนะในการเดินทาง สถานที่ วันและเวลา นักเรียนนายเรือมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๕๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อวิทยากรผู้บรรยายธรรมและผู้ช่วยวิทยากรมีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือข้อจำนวนพาหนะที่ใช้ในโครงการมีเพียงพอ และข้อสถานที่จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มีความเหมาะสม ตามลำดับ
๔. ด้านกระบวนการบริหาร (Process) ของโครงการ เกี่ยวกับการปฐมนิเทศ การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การประสานงาน การปฏิบัติธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ นักเรียนนายเรือมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๕๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อการบำเพ็ญประโยชน์ที่มูลนิธิวิสิริพัฒนาเซสเซียร์มีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือข้อการตอบข้อซักถามของวิทยากรมีความเหมาะสม และข้อการปฏิบัติกิจกรรมที่วัดโศการามมีความเหมาะสม ตามลำดับ
๕. ด้านผลผลิต (Product) ของโครงการ เกี่ยวกับความรู้ หลักธรรมในชีวิตประจำวัน การมีจิตอาสา ความพึงพอใจ การประชาสัมพันธ์หน่วย และการจัดโครงการในลักษณะนี้อีก นักเรียนนายเรือมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๕๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อนักเรียนมีจิตอาสาช่วยเหลือและแบ่งปันความสุขให้แก่ผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือข้อการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการได้ครบถ้วน และข้อโครงการนี้ส่งเสริมงานด้านประชาสัมพันธ์แก่หน่วย ตามลำดับ
๖. ข้อดีหรือจุดเด่น ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในภาพรวมพบว่า นักเรียนนายเรือมีความคิดเห็นในลักษณะเป็นไปในทางเดียวกันเกี่ยวกับข้อดีหรือจุดเด่นที่พบ ปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้อง ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง และข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่ามีความคิดเห็นที่หลากหลายกันออกไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๖.๑ ข้อดีหรือจุดเด่นที่นักเรียนนายเรือพบ (ตอบเพียง ๑ ข้อ) พบว่าข้อดีหรือจุดเด่นที่พบจากการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ เรียงลำดับจากจำนวนผู้ตอบที่แสดงความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ๕ ลำดับ คือ

๑. ได้เรียนรู้หลักธรรม
๒. ได้ปฏิบัติธรรม ได้บุญ
๓. ได้ช่วยเหลือสังคมและผู้ด้อยโอกาส
๔. ได้ใช้เวลาว่างทำในสิ่งที่ดี
๕. ได้สร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

๖.๒ ปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้อง นักเรียนนายเรือมีความคิดเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องที่พบจากการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ เรียงลำดับจากจำนวนผู้ตอบที่แสดงความคิดเห็นจากมากที่สุดไปหาน้อยสุด ๕ ลำดับ คือ

๑. ช่วงเวลาการจัดทำโครงการไม่เหมาะสม
๒. อาหารที่จัดให้ไม่เพียงพอ
๓. กิจกรรมไม่น่าสนใจ
๔. นักเรียนนายเรือมีเวลาเตรียมตัวน้อย
๕. การปฏิบัติธรรมที่เคร่งครัด

๖.๓ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อการพัฒนา พบว่าสิ่งที่นักเรียนนายเรือเสนอแนะเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อย ๕ ลำดับ คือ

๑. ควรจัดในวันเวลาช่วงเปิดเทอม
๒. ควรให้นักเรียนนายเรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
๓. ควรเพิ่มเวลาในการปฏิบัติธรรม
๔. ควรบำเพ็ญประโยชน์ในสถานที่ที่ขาดแคลนหรือในชนบท
๕. ควรจัดหัวข้อการบรรยายธรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนนายเรือ

๖.๔ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า นักเรียนนายเรือมีข้อเสนอแนะเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อย ๕ ลำดับ คือ

๑. ควรเลือกเฉพาะผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการ
๒. ควรเลือกสถานที่ห่างไกลหรือในชนบท
๓. ควรมีกิจกรรมที่สนุกสนาน
๔. ควรไปช่วยเหลือคนตาบอดหรือเด็กด้อยโอกาส
๕. ระยะเวลาของโครงการควรเพิ่มเป็น ๓ วัน

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนนายเรือสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการจัดทำโครงการในลักษณะนี้ในครั้งต่อไปได้อีก ซึ่งอาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปบ้าง เช่น การกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการ สถานที่จัดกิจกรรมรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดไว้ในโครงการอีกทั้งยังสามารถนำงานวิจัยฉบับนี้ไปใช้ประโยชน์ต่องานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายเรือในมาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นงานวิจัยและสร้างสรรค์ของอาจารย์ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ได้

เอกสารอ้างอิง

Stufflebeam, Daniedl L. and Others. **Educational Evaluation and Decision Making.** Illinois : F.E Peacock, 1971.